

Υπ' Όψιν

Κ. Νάντια Σερεμετάκη

Το *Διασχίζοντας το Σώμα* διανύει μια μακρόχρονη πορεία.

Το σκεπτικό του εμφανίστηκε αρχικά τον Απρίλιο του 1989 με τη μορφή ενός διεπιστημονικού συνεδρίου με τίτλο «Greek and Greek-American Women in Voice and Text», που σχεδίασα και διοργάνωσα στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (New York University) μετά από πρόσκληση του εκεί τότε εδρεύοντος Ωνάσειου Κέντρου Ελληνικών Σπουδών (The Onassis Center for Hellenic Studies at NYU). Το Πρόγραμμα-Αφίσα του συνεδρίου όπως κυκλοφόρησε παρατίθεται σε μικρογραφία στη σελίδα 13.

Αυτό ήταν το πρώτο συνέδριο στις ΗΠΑ, ίσως και στην Ελλάδα, που πραγματοποιήθηκε με σκοπό την προώθηση ενός διεπιστημονικού διαλόγου για την αναπαράσταση των γυναικών τόσο στην αρχαία όσο και στη σύγχρονη ελληνική κουλτούρα. Αυτό το συγκριτικό, πολλαπλών επικοινωνιακών μέσων πρόγραμμα συμπεριλάμβανε προσεγγίσεις από την ανθρωπολογία, την κοινωνική ιστορία, τη λογοτεχνική κριτική, το θέατρο, καθώς και αναγνώσεις ποίησης και πεζογραφίας από σύγχρονους συγγραφείς. Κανένα συνέδριο και κανένας τόμος δεν μπορούν να συμπεριλάβουν την ποικιλομορφία των μελετητών και των προσεγγίσεων, ούτε τις πρωτότυπες, πρωτοποριακές φωνές για το θέμα του φύλου που έχουν ακουστεί στα πεδία της αρχαίας και της σύγχρονης Ελλάδας, τόσο στην

Ελλάδα όσο και στις κοινότητες της διασποράς. Ωστόσο, κανένα συνέδριο και καμία έκδοση, από όσο γνωρίζω, δεν έφεραν έως τότε αυτά τα πεδία έρευνας για το φύλο στην Ελλάδα κοντά, με σκοπό τον εντατικό διάλογο και τη σύγκριση.

Το συνέδριο του 1989 και η επακόλουθη έκδοση στις ΗΠΑ το 1993, με τίτλο *Ritual, Power and the Body: Historical Perspectives on the Representation of Greek Women*, αναδύθηκαν από ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο, το ιδιαιτέρως δραστήριο πεδίο των Γυναικείων Σπουδών (Women's Studies) και της Μελέτης των Φύλων (Gender Studies) στις ΗΠΑ. Το περιεχόμενο αυτό αργότερα εισήλθε σε ένα ριζικά διαφορετικό κοινωνικό πλαίσιο στην Ελλάδα, αρχικά το 1996-97, όταν ανέλαβε την έκδοσή του στα ελληνικά ο εκδοτικός οίκος Λιβάνη. Ως εκ τούτου, εμπλουτίστηκε με ένα νέο κεφάλαιο* και τροποποιήθηκε γενικότερα με στόχο να δείξει πώς οι εμβρυϊκές στην Ελλάδα επιστήμες της Ανθρωπολογίας και των Γυναικείων Σπουδών μπορούν να έρθουν σε διάλογο και να συνδεθούν, προσφέροντας με αυτό τον τρόπο στον Έλληνα αναγνώστη ένα «πρόγραμμα σπουδών» στον χώρο της πολιτισμικής και ιστορικής ανθρωπολογίας των γυναικών ή/και των φύλων. Σήμερα, το 2017, έχοντας περπατήσει σε διάφορα ακαδημαϊκά μονοπάτια, επανέρχεται, με την επικαιροποιημένη αυτή έκδοση από τις εκδόσεις Πεδίο, για να δηλώσει εκ νέου ότι αυτό που ξεχωρίζει την ανθρωπολογική οπτική των Γυναικείων Σπουδών από άλλες οπτικές είναι ότι το φύλο αποτελεί όχι απλώς ένα διακριτό αντικείμενο ιστορικής αναδόμησης και κοινωνικής ανάλυσης, αλλά και μια ερμηνευτική προσέγγιση για την εξέταση των γνωστικών θεμελίων της Ανθρωπολογίας καθεαυτήν.** Αυτή ακριβώς η κριτική ερευνητική χρήση είναι που θα έπρεπε να χαρακτηρίζει την ιδιοποίηση των Γυναικείων Σπουδών ως διακριτού λόγου στην Ελλάδα σήμερα.

Με άλλα λόγια, το *Διασχίζοντας το Σώμα* δεν εξετάζει τις γυναίκες και το φύλο απλώς ως νέα θέματα προς ιδιοποίηση από τα ήδη υπάρχοντα

* Το κεφάλαιο αυτό είδε επίσης το φως της δημοσιότητας στην Αυστραλία, σε περιοδικό του Πανεπιστημίου του Adelaide.

** Βλ. επίσης Marylin Strathern, *The Gender of the Gift*.

στην Ελλάδα αναλυτικά πλαίσια και μεθοδολογίες. Αντίθετα, αποσκοπεί στο να δείξει ότι τα θέματα *γυναίκα*, *φύλο* και *κουλτούρα* φέρουν μια παρεμβατική δύναμη, που μας υποχρεώνει να αμφισβητήσουμε τα ίδια τα επιστημολογικά θεμέλια πάνω στα οποία έχει αγκυροβολήσει η σκέψη μας.

Ο τόμος αυτός είναι προϊόν αφενός της πολύχρονης εμπειρίας μου σε πανεπιστημιακές σχολές και ερευνητικά προγράμματα Γυναικείων Σπουδών στις ΗΠΑ και την Ευρώπη και αφετέρου της ερευνητικής και διδακτικής μου πορείας στην Ανθρωπολογία και τις Ελληνικές Σπουδές διεθνώς από τη δεκαετία του 1990 έως σήμερα. Επεκτείνει τόσο αυτά που δίδαξα και διδάχτηκα στα εν λόγω προγράμματα των Γυναικείων Σπουδών, όσο και την κριτική παρέμβαση που επιτέλεσα σε αυτά από τη σκοπιά αφενός της Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας και αφετέρου των Ελληνικών Σπουδών και της ελληνικής κουλτούρας γενικότερα. Ταυτόχρονα, η διατομή Ανθρωπολογίας και Γυναικείων Σπουδών άνοιξε νέες θεματικές και νέες λεωφόρους προβληματισμού και έρευνας στις Ελληνικές Σπουδές.

Το βιβλίο αυτό, ωστόσο, δεν προέκυψε μόνο από ακαδημαϊκές θεωρητικές συζητήσεις και διαμάχες. Αντλεί επίσης αφενός από την επί δύο και πλέον δεκαετίες εμπειρία μου της καθημερινής ζωής στη Νέα Υόρκη, όπου οι διάφορες μειονότητες —οριζόμενες κατά φύλο, εθνότητα και φυλή— και η πολιτική τους διαπλέκουν την κοινωνική ζωή, και αφετέρου από τις εμπειρίες μου και συγκριτικές έρευνες σε διάφορα μέρη του πλανήτη. Από αυτές προέκυψαν παράλληλες δημόσιες εκπαιδευτικές εκδηλώσεις, σχεδιασμένες και οργανωμένες με τη συμμετοχή των πολιτών. Στη σημερινή εποχή, που οι γυναίκες διεκδικούν τη διεύρυνση των ρόλων τους στην πολιτική-κοινωνική ζωή, όπως επιτάσσει μια δημοκρατία της ισότητας, τέτοιες εκδηλώσεις στοχεύουν —και πρέπει να στοχεύουν— στο να συμπεριληφθεί στην ιστορική αυτή επαν-αφύπνισή τους και η ανάκτηση

της χαμένης ιστορίας των γυναικών.¹ Το βιβλίο αυτό πληροφορείται επίσης από τη μακρά και συνεχιζόμενη ερευνητική δράση και εμπειρία μου στην ελληνική καθημερινή και ακαδημαϊκή ζωή. Σε αυτή την τελευταία ειδικότερα, όπου οι Γυναικείες Σπουδές —όπως και κάθε επιστημονικός κλάδος που απαιτεί διεπιστημονική προσέγγιση— δεν βρήκαν ακόμη πρόσφορο έδαφος, ο τόμος αυτός ήταν και παραμένει επίκαιρος.

Αθήνα, 2017

THE ONASSIS CENTER FOR HELLENIC STUDIES

at New York University

presents an
interdisciplinary colloquium
on the
representation of gender

Greek and Greek American Women in Voice and Text

Saturday, April 15, 1989
10:30 a.m. - 5:00 p.m.

Schimmel Auditorium
Tisch Hall
40 West 4th Street
New York City

This is the first colloquium in the United States and Greece to promote a dialogue across disciplines on the representation of women in both ancient and modern Greek culture. This comparative, multimedia program encompasses anthropology, social history, literary criticism, the performing arts, and readings in poetry and fiction by contemporary writers.

Organizer and Program Chair:
C. Nadia Seremetakis
New York University

10:30 **Opening Remarks**
Speros Vryonis, Jr.
Director of the Onassis Center
for Hellenic Studies
C. Nadia Seremetakis
Program Chair

*Ritual, Power, and the Body:
Historical Perspectives on the
Representation of Greek Women*

10:45 **Sheila Murnaghan**
Classics, Yale University
**Maternity and Mortality in
Homeric Poetry**

11:15 **Gail Paterson Corrington**
Religious Studies,
Pennsylvania State University
**Sex, Spirit, and Control: The
Corinthian Women and Paul**

11:45 **C. Nadia Seremetakis**
Anthropology, New York
University

**The Ethics of Antiphony:
Women's Poetics,
Performance, and Power in
the Southern Peloponnese**

coffee break

12:30 **KEYNOTE SPEAKER:**
Page duBois
Classics and Comparative
Literature, University of
California
**Metaphors of the Female
Body in Ancient Greece**

Lunch

*Readings of Gender and Ethnicity
in the Arts*

2:30 **KEYNOTE SPEAKER:**
Olympia Dukakis
actress and director of *Whole
Theater*

**Gender and Ethnicity in
Performance**

3:00 **Olga Broumas**
poet

Reading

3:30 **Nana Simopoulos**
recording and concert artist

**Women in Modern
Greek Popular Music:
Crosscultural Perspectives
(performance/workshop)**

4:00 **Irini Spanidou**
novelist

Reading

4:30 **Nana Simopoulos Quartet**
Concert

**Biographical notes on
reverse side.**

ONASSIS CENTER FOR
HELLENIC STUDIES

FACULTY OF ARTS & SCIENCE
NEW YORK UNIVERSITY

